

1996-12-18

231-1080-96

LÄNSSTYRELSEN
SKARABORGSKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET UVVIKEN-KYRKOGÅRDSÖN

Denna skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsens Mark- och Miljöavdelning.

1. ALLMÄN BESKRIVNINGA. Data

Areal:	Totalareal 333 ha varav landareal ca 110 ha
Kommun:	Karlsborg
Socken:	Undenäs
Läge:	Reservatet är beläget vid Vätterns nordvästra strand i gränsen mot Örebro län
Kartor	Topografisk karta 9E Askersund SO Ekonomiska kartblad 094 16, 094 17
Fastighet:	del av Igelbäcken 1:2
Ägare:	AssiDomän AB
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Skaraborgs län

B. Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att skydda och bevara ett i huvudsak orört skärgårds- och klippstrandslandskap utmed Vätterns nordvästra strand präglad av välutvecklade rundhällar och hällmarkstallskogar.

Skyddet för skogen syftar till att utveckla och bevara urskogskaraktären genom att skogen i huvudsak lämnas till fri utveckling.

Skyddet med reservatet är också att bevara ett orört strandområde tillgängligt för det rörliga friluftslivet.

C. Översiktlig beskrivning av nuvarande förhållandenNaturförhållandenGeografi

Reservatet är beläget utmed Vätterns nordvästra strand och sträcker sig från Örebro länsgräns i norr till Boviken i söder, vilket är en sträcka på 1,6 km. Strandlinjen är dock avsevärt mycket längre. I reservatet ingår dessutom Kyrkogårdsön samt ett flertal mindre öar, holmar, kobbar och skär.

Klimatet i området påverkas av närheten till Vätterns vattenmassa. Detta ger förhållandevis varma höstar och kalla vårar. Detta gäller särskilt för vintrar då Vättern varit istäckt. Sammantaget är dock klimatet avsevärt mycket mildare än i skogstrakterna i Tivedens inre delar.

Omgivande mark utgörs främst av blockrik barrblandskog med intensivt skogsbruk. I norr gränsar reservatet till Örebro län, i söder gränsar det till fritidsbebyggelse och i väster omges reservatet av Vätterns vatten.

På Kyrkogårdsön finns ett äldre torpställe med avstyckad tomt, som inte ingår i reservatet. Huset är idag sommarbostad.

Topografi

Strandlinjen präglas av välutvecklade rundhällar, sprickdalar och branter. Höga lodräta stup finns bl a vid Smygviken i norr, Korpeberget på Kyrkogårdsön och sydsidan av Bågenäsa huvud.

På öarna är de exponerade klipporna i söder frispolade till hög höjd, medan stränderna i norr oftast är blockrika. Äldre strandlinjer syns på flera sluttningar. Vikarna har ofta sandbotten och flera vindpåverkade vikar är fyllda av klappersten.

Reservatets högsta punkt 120 m ö h ligger på Kyrkogårdsön. Reservatets lägsta nivå utgörs av Vätterns yta, ca 89 m ö h.

Geologi

Hela området är blockrikt. Stränderna utgörs främst av klippor och slipade hällar, som skjuter ut i ett stort antal småuddar. Mellan dessa finns **vikar** med sand, grus eller klappersten. De allra djupaste vikarna har lerbotten. Fastlandets berggrund utgörs av granit.

Kyrkogårdsön med omgivande öar är ett i Vättern utskjutande skärgårdsområde. Berggrunden utgörs av gnejs med lodräta spricksystem och flera branta stup.

Mindre förekomst av grönsten kan iaktas utmed hela strandlinjen. Här finns även mindre diabasförekomster.

Hydrologi

Hela området avvattnas till Vättern. I området finns en mindre bäck som rinner ut i Uvviken. Söder om Uvviken är en tallmosse med visst naturvärde enligt våtmarksinventeringen i Skaraborgs län. Större delen av området utgörs i övrigt av torr mark.

Vegetation

Hela reservatet är rikt på hällmarker utan trädskikt eller med ett glest trädskikt av vindpinade tallar. Renlavar och enstaka ris täcker hällarna. Den skarpa lavheden är på flera ställen välutvecklad och orörd. Hällmarkstallskogarnas ålder varierar men längs stränderna finns på många ställen gamla vindpinade tallar och en hel del lågor.

Skogen domineras i övrigt av barrblandskog i blockrik terräng. Fältskiktet utgörs av blåbär- och lingonris med skvattram och pors i fuktiga svackor.

Norr om Uvviken finns fuktiga marker som domineras av al.

Söder om Uvviken är en välutbildad mosse av tall-skvattramtyp.

I anslutning till torpstället på Kyrkogårdsön finns igenväxta inägomarker som tidigare odlats och betats. Några ytor hålls fortfarande öppna genom gräsklippning. Här finns också ett lövrikare skogsparti med björk, al och asp med inslag av bla fågelbär, sälj och brakved.

De grunda vikarna har sandbotten med glesa bestånd av vass. Där grönsten bildar strand finns en rikare örtflora där bl a timjan, fackelblomster och ängsvädd är vanliga.

Kulturhistoriska förhållanden

På Kyrkogårdsöns västra del finns en pestkyrkogård delvis omgiven av en starkt övertorvad mur. Innanför muren har Udenäs församling rest en minnessten år 1950.

Djurliv

Den goda förekomsten av stup och gamla träd medför att området har goda förutsättningar att hysa häckande rovfåglar. Tidigare häckade berguv i området.

På norra delen av Kyrkogårdsön finns tydliga spår av bäver.

Markanvändning

Området är bevuxet med olikåldrig tallskog med inslag av gran och björk. En smal kustremsa från Smygviken till Boviken är knappast påverkad av avverkning. I västra kanten mot reservatsgränsen har gallringar nyligen utförts och vid Uvviken har gallring/avverkning skett 1992 i ett mindre område inom reservatsområdet. Skogsbruk har under senare tid bedrivits på delar av Kyrkogårdsön och på Bågenäsa huvud medan övriga öar och holmar är relativt fria från skogsbruk under senare tid.

Stora delar av reservatsområdet är bergimpediment med avsaknad av påtaglig markanvändning. På Kyrkogårdsöns sydvästra del finns ett bestånd med ca 150-årig tall, rikt på lågor, som tidigare avsatts som skyddat område av Domänverket. Området har dock aldrig fått någon officiell skyddsstatus.

Friluftsliv

Goda landstigningsmöjligheter och flera skyddade naturliga hamnar, ofta med bra badplatser, gör området attraktivt för friluftsliv. Hela området ingår i ett större område som är av riksintresse för friluftslivet.

Tillgänglighet

Reservatet kan nå från RV 49 nordväst om området via en skogsbilväg vid Stenhuset samt via en enskild väg med bom till Hanebäcken. Förordnandet ger inte allmänheten någon rätt att med motorfordon besöka reservatet via dessa vägar. Området nås lättast från vattnet.

II. MARK- OCH VEGETATIONSVÅRD

A. Allmän målsättning

Den allmänna målsättningen för reservatets skötsel skall vara att bevara ett i huvudsak orört skärgårds- och strandlandskap längs den berörda delen av Vätterstranden. Skogen skall utvecklas fritt. Ingen skötsel av skogsmarken skall

Reservatet skall bevaras tillgängligt för rörligt friluftsliv på sådant sätt att områdets karaktär av vildmark och orörd skärgård bevaras.

B. Principer för disposition av mark samt åtgärder av allmän karaktär

Skogen skall utvecklas fritt mot urskog. Varje form av ingrepp strider mot syftet med reservatsbildningen. Nedfallna träd över stigar markerade på skötselplanekartan får dock kapas och läggas vid sidan av stigen. I övrigt skall nedfallna träd lämnas kvar.

Äldre inägomarker på Kyrkogårdsön bör om möjligt hållas öppna genom slåtter eller bete. Slåtter bör ske med skärande redskap. Efter slåttern bör gräset samlas upp och köras bort eller brännas på samma plats varje år.

Jakt på fågel är förbjuden. Annan jakt begränsas inte av reservatsföreskrifterna.

Justeringar och smärre ändringar av referensmärken får göras av FMV vid behov. Efter samråd med Länsstyrelsen kan återetablering av inmätningsplats vid Bågenäsa huvud ske.

III. ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET

A. Allmän målsättning

Målsättningen är att bevara områdets förutsättningar för rörligt friluftsliv i ett ostört område. För att bevara områdets karaktär av vildmark och orörd skärgård skall alla typer av anordningar begränsas och styras till Kyrkogårdsöns centrala norra del.

B. Information och friluftsanordningar

Sanitära anordningar: Två toaletter och fyra sopkärl finns i en byggnad på Kyrkogårdsön på plats som är markerad på skötselplanekartan. Dessutom finns ytterligare en toalett på Kyrkogårdsön nära vindskyddet.

Eldstäder: Vindskydd och tillhörande eldstad bör sättas upp på plats som är markerad på skötselplanekartan. Nuvarande vindskydd och eldstad bör tas bort. Om ny eldstad anläggs skall ved alltid finnas tillgänglig. Ved får inte tas inom reservatsområdet. Övriga eldstäder på Kyrkogårdsön, en eldstad vid Uvviken samt en eldstad vid Käringeviken bör tas bort då det inte är möjligt för reservatsförvaltaren att förse dessa eldstäder med ved.

Bryggor: Mindre bryggor finns på flera ställen inom området det. Dessa får underhållas men inte utökas utan tillstånd från Länsstyrelsen.

Strövstigar anges på skötselplanekartan. Stigarna är ej marmmarkerade i terrängen. Uppmärkning erfordras inte.

Badmintonnät i anslutning till gräsytan bör tas bort

Informationstavlor skall sättas upp på de platser som är markerade på skötselplanekartan. Tavlorna skall utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets

anvisningar. Tavlorna skall innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, natur, fornlämningar och gällande föreskrifter för allmänheten.

Gränsmarkeringar skall på land utföras enligt naturvårdsverkets anvisningar. Gränser i vattnet skall anges på sjökort och båtsportkort. Informations- och serviceanläggningarna skall tillses regelbundet och underhållas vid behov av naturvårdsförvaltaren.

IV. DOKUMENTATION

En övergripande bränningsstrategi på landskapsnivå bör på sikt tas fram för hela Tivedsområdet. En sådan strategi bör utarbetas gemensamt av större markägare, Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen.

V. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen skall utvärderas vart tionde år och revideras vid behov.

VI. KOSTNADSKALKYL

Kostnadskalkyl för naturvårdsförvaltningen. Undantas från fastställelse.

Åtgärd	Beräknad årskostnad		
	1997	1998	1999
Gränsmarkering	10 000		
Informationstavlor		15 000	
Material till vindskydd	4 000		
Material till ny eldstad	1 000		

VII. ANSVARSFÖRDELNING OCH FINANSIERING

Bekostas av staten: Samtliga poster angivna i kostnadskalkylen

Bekostas av Karlsborgs kommun: underhåll och tömning av toaletter och sopkärl, ved till eldstad på Kyrkogårdsön samt tillsyn

Nytt vindskydd och ny eldstad sätts upp under förutsättning att ideella krafter utför arbetet under ledning av naturvårdsförvaltaren. Materialet bekostas av staten. Bete/slåtter kan endast ske om ideella krafter utför arbetet.

VII. REFERENSER

Öberg T. 1970: Naturvårdsinventering av nordvästra Vätterns öar och stränder. Tivedskommittén.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1984: Naturvårdsprogram för Skaraborgs län. Meddelande 9/84

Utdrag ur Riksantikvarieämbetets fornvårdsregister

